

SATULATÖIDEN LAATUKRITEERIT

Suomen Valjas- ja Satulasepät ry:n laatukriteerit on laadittu asiakkaittemme, sekä hevosten että ratsastajien, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

1. SATULARUNKO

* **Rungon hitsaaminen**

Suomen Valjas- ja Satulasepät ry ei hyväksy satularunkojen korjaamista hitsaamalla. SMS (Society of Master Saddlers) ja rungonvalmistajat eivät hyväksy hitsaamista.

Metalli särkyä hitsisauman vierestä. Kuumuus aiheuttaa raekoon muutoksen alkuperäisessä aineessa heti hitsisauman vieressä, jolloin siihen syntyy heikko kohta molemmin puolin saumaa. Myöskään runkoniittejä ei saa hitsata samasta syystä. (Konsultoitu SMS ja rungonvalmistaja Lariot).

* **Niittien ja jalustinkoukkujen vaihto**

Kaikkien runkoniittien tulee olla ehjiä, alkuperäistä vastaavia tai vahvempia. Puuttuvat ja löysät niitit päästävät rakenteita löystymään. Etukaaren kohdistuu suuri rasite, jolloin rakenteiden löystyminen johtaa etukaaren murtumiseen.

Etukaaren sidosniittien tulee aina olla teräksisiä lyöntiniittejä (ei kuparia/alumiinia/ pop-niittejä). Takakaaren niitit myös valmistajan mukaan, useimmiten lyöntiniittejä.

Joissain vanhemmissa eurooppalaisissa satuloissa (esim. Amerigo, Equipe, Childeric, Antares, Meyer) takakaaren keskimäiset kolme niittiä voivat olla alunperin vetoniittejä (pop-niittejä). Amerigo ja Equipe suosittelivat käyttämään alkuperäisen kaltaisia niittejä.

Jalustinkoukkujen vaihdossa käytetään aina alkuperäisen kaltaista koukkuja. Koukku kiinnitetään vahvoilla niiteillä, joita on määrällisesti yhtä monta kuin alkuperäisessä koukussa.

* Rungon symmetrisyys

Satularungon pitää olla mahdollisimman suora. Kiero eli epäsymmetrinen runko voi aiheuttaa sekä ratsulle että ratsastajalle epäsymmetriaa lihaksistoon ja liikeratoihin. Siitä voi ajan myötä seurata ongelmia ja vammoja.

SMS:n (Society of Master Saddles) standardin mukaan satulanvalmistajien rungon symmetrian virhemarginaali on 2 mm. Satularungon 4 mm:n epäsymmetria voi johtaa siihen, että satula ei pysy selän keskilinjalla liikkeessä.

Runko voi kieroutua useasta syystä:

- rakenteiden väsyminen (selkäännousu aina samalta puolelta ilman koroketta)
- etukaaren niittien rikkoutuminen
- hevosen piehtarointi satula selässä
- satulan kiinnijääminen esim. ovenkahvaan
- hevosen epäsymmetria
- pitkään epäsymmetrisinä olleet paneelit
- valmistusvirhe

Emme suosittele rungon suoristusta.

- Rungonvalmistaja Lariot ei hyväksy lainkaan rungon suoristusta.
- Suoristus ei välttämättä onnistu.
- Suoristus vaikuttaa olevan lyhytaikainen apu, koska runko pyrkii uudelleen kiero.
- Jos runko kuitenkin päädytään suoristamaan, pitää asiakkaalle kertoa selkeästi, että kyse on tekohengityksestä, joka antaa satulalle mahdollisesti vain alle vuoden lisää käyttöikää.

* Rungon muokkaus (kavennus/levennys)

Satulan runkoa saa muokata vain sen valmistajan suositusten mukaan ja siihen tarkoitetuilla, asianmukaisilla laitteilla. Uusi leveys ja päivämäärä suositellaan merkittäväksi esim. lyöntikirjaimilla satulan siipeen.

Puurunkoisten satuloiden muokkaus voi löysentää etukaaren sidosniittejä. Tämän takia muokkaus suositellaan tehtäväksi runko paljaana (vähintään paneelit irti). Näin voidaan muokkauksen ajan seurata, että runko pysyy suorassa.

* Rungon tarkastus ja runkoraportti

Runkotarkastus tarkoittaa, että paneelit ja rungon alapuolen suojanahka irrotetaan kokonaan. Rungon alapuoli tarkastetaan kokonaisuudessaan: niitit, metalli- ja puuosat, jalustinkoukut ja niiden niitit sekä rungon symmetrisyys.

Rungon tarkastus pitää tehdä aina villojen vaihdon yhteydessä. Samoin siinä tapauksessa, että on pieninkin epäily rungon kunnosta (nitinää, naksumista, notkumista tms).

Rungon tarkastuksesta tehdään KIRJALLINEN RAPORTTI:

- istuimen symmetrisyys
- istuinnahan, saumojen, siipien kunto
- jalustinkoukkujen kunto
- vastinhihnojen, niiden nahan ja ompeleiden kunto
- satulan toppaustarve
- myös kuvia, jos mahdollista (kuvatodiste)

Rikkinäistä runkoa ei saa päästää käyttöön.

Jos asiakas vaatii runkovikaisen satulan kiinni ompelemista, satulaan pitää merkitä rungon viallisuus. Merkinnän voi tehdä esimerkiksi kolvilla tai lyöntikirjaimilla vasemman siiven yläreunaan, lähelle sarjanumeroa.

Mikäli satula on mahdollista vielä korjata tulevaisuudessa, kirjoitetaan rikko esim. valkoisella tussilla rungon suojanahkaan. Se voidaan sitten myöhemmin vaihtaa rungon vaihdon yhteydessä.

Rungon takuu-aika on valmistajasta riippuen 3-10 vuotta. Satulan elinikä on valmistajien mukaan 10-15 vuotta. Säännöllisesti huollettu ja hyvin pidetty satula voi kestää pidempäänkin.

2. PANEELIT

*** Paneelien symmetrisyys**

Koska satulat ovat suurimmaksi osaksi käsityötä, pienet epäsymmetrisyydet ovat normaaleja. Paneelinahan laatu voi vaihdella. Toinen paneeli voi olla venyvämpää nahkaa, jolloin se helposti venyy eri muotoon kuin toinen (etenkin jos toppaukset pääsevät pitkään olemaan epäsymmetriset).

Satulaseppä kertoo mikäli epäsymmetria on merkittävä ja aiheuttaa epämukavuutta hevoselle/ratsastajalle. Siinä tapauksessa asiakkaalle suositellaan paneelien vaihtoa (jos mahdollista) tai satulan jättämistä pois käytöstä. Kovin epäsymmetriset paneelit aiheuttavat samoja ongelmia kuin kiero runko.

3. TOPPAUS

*** Toppausmateriaalit**

Toppausmateriaaleja on useita erilaisia ja ammattitaitoinen seppä hallitsee useamman erilaisen toppausmateriaalin käytön. Toppaamiseen tulee käyttää ainoastaan satulan toppaamiseen tarkoitettuja villoja. Aitoa villaa ja synteettistä toppausvillaa ei tule sekoittaa samaan satulaan, ne eivät toimi yhdessä. Jos vanhat toppaukset ovat hyvässä kunnossa ja tarvitaan villojen lisäys (täydennystoppaus), on lisäyksessä käytettävä villa oltava samanlaista tai lähinnä samanlaista kuin paneeleissa on ennestään. Asiakkaalle tulee kertoa mitä materiaalia on käytetty ja miksi.

* **Toppauksen takuu**

Satulan pitää sopia heti toppauksen jälkeen. Satulan pitää tietenkin olla rungoltaan ja kooltaan sopiva jo ennen toppausta. Satulasepillä on yleensä toppaustakuu yksilöllisin perustein.

Satulansovitukseen kuuluu olennaisesti satulan tarkistus myös ratsastettuna. Jos satulaseppä ei ole itse sovittanut ja todennut satulaa sopivaksi, vastuu sopivuudesta on asiakkaalla.

Hevosen lihaksiston epäsymmetrisyys ja ratsastajan vinous vaikuttavat toppausten muokkautumiseen. Toppaukset voivat painua epäsymmetrisesti, joten joskus tarvitaan tiheämpää tarkistusväliä ja toppausten suoristamista.

Tarvittaessa voidaan käyttää irrallisia satulan sopivuutta lisääviä pädejä/romaaneja, jotka auttaa satulan pysymistä suorassa ja estää/hidastaa toppausten vinoutumista.

Hevosen lihaskunto voi muuttua nopeasti, joten satulan sopivuudelle ei voi antaa takuuta parin kuukauden päähän.

Toppauksesta on suotavaa tehdä raportti (esim. laskuun), josta ilmenee:

- satulan tunnistetiedot
- tehty työ
- päivämäärä
- käytetty materiaali
- työn tekijä
- kaikki poikkeava (Miksi tehty? Mitä tavoitellaan?)

Raportti on viisasta säilyttää, näyttää seuraavalle sepälle ja antaa satulan mukana eteenpäin, jos satula vaihtaa omistajaa. (Vertaa auton huoltokirjaan!)

4. VASTINHIHNAT

Vastinhihnat vaihdetaan mieluiten aina pareittain puolellensa ja samasta nahasta, jotta mahdollinen venyminen on mahdollisimman tasaista ja reiät pysyvät samalla korkeudella. Vastinhihnoissa käytetään tarkoitusta vastaavaa materiaalia.

LOPUKSI

1. Kukaan ei ole erehtymätön.
2. Väärinkäsityksiä syntyy helposti.
3. Hevosten lihaksisto ja lihavuusaste muuttuu jatkuvasti.
4. Ei ole yhtä ainoa oikeaa tapaa.
5. Satulasepän tulee voida konsultoida kollegaa tarvittaessa.
6. Avoimuus sekä yhteistyö satulaseppien ja muiden hevosia hoitavien henkilöiden kesken edistää hevosten hyvinvointia.